

МОТИВИ КЪМ
НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНЕ ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНА И ПСИХОЛОГИЧЕСКА ПРИГОДНОСТ ПРИ
НАЗНАЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ В ДЛЪЖНОСТ В АГЕНЦИЯ „МИТНИЦИ“

С цел привеждане в съответствие на националния закон с правото на Европейския съюз и прецизиране на разпоредбите, Народното събрание, със Закона за изменение и допълнение на Закона за митниците (ДВ, бр. 60 от 07.08.2015 г.), прие промени в митническото законодателство.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за митниците се създаде нова разпоредба - алинея 11 в чл. 10 от Закона за митниците, с която се въведе изискването за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“. Законодателят прие, че условията и редът за извършване на изследването се определят с наредба на министъра на финансите. Волята на законодателя е при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“, лицата да имат положителен резултат от изследване за професионална и психологическа пригодност.

В изпълнение на законовата делегация - § 42 от Закона за изменение и допълнение на Закона за митниците, се предприе изготвяне на проект на Наредба за условията и реда за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“, е в изпълнение на § 42 от Закона за изменение и допълнение на Закона за митниците.

Назначаването на всяка длъжност на държавен служител се извършва чрез конкуренция, основана на професионални качества. Целите, които се поставят с предложеният проект е да се регламентира процедура за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност, в резултат на което да бъдат проверени знанията, уменията и нагласите на кандидата за служител в митническата администрация да се справя със задачи, които са свързани със задълженията на съответната длъжност, включително и при ситуации, пораждащи условия за контрапродуктивно поведение. Поставянето на изисквания за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност на кандидатите за длъжност в митническата администрация е свързано с повишените очаквания към митническите служители в администрациите на държавите от Европейския съюз. За изпълнение на длъжност в митническата администрация се изисква кандидатът да притежава честност и нагласа за придържане към установените правни, организационни, морални и социални норми. В проекта е отчетена спецификата на митническата дейност и високите изисквания към служителите с цел постигане на резултати от осъществяването ѝ. Въвеждането на специфични изисквания към лицата, работещи в Агенция „Митници“ е обосновано от осъществяването от митническите органи, съгласно чл. 2 от Закона за митниците, на митническата територия на страната, като част от митническата територия на Европейския съюз, митнически надзор и контрол върху внасянето, изнасянето и транзитирането на стоки за, от и през Република България, събирането на митни сборове, прилагането на административнонаказателни разпоредби, оперативно-издирвателна дейност, конвойни дейности и разследвания на престъпления в случаите, при условията и по реда, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.

В тази връзка е взето предвид значението на европейското митническо законодателство и ролята на митническите органи в Република България като част от митническата администрация на Европейския съюз. От значение е влизането в сила на 30 октомври 2013 г. на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на

Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза, и публикуването на 29.12.2015 г. в бр. L343 на Официалния вестник на Европейския съюз на Делегиран регламент на Комисията (ЕС) 2015/2446 от 28 юли 2015 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на подробни правила за някои от разпоредбите на Митническия кодекс на Съюза и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2447 на Комисията от 24 ноември 2015 г. за определяне на подробни правила за прилагането на някои разпоредби на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Съюза. За правилното прилагане на новия Митнически кодекс на Съюза от 1 май 2016 г. – Регламент (ЕС) № 952/2013, от митническите администрации на Европейския съюз се очаква да предоставят еднакво качество на митническата услуга, така че да работят като една единна администрация.

Съгласно Съображение 16 от преамбюла на Регламент (ЕС) № 952/2013, „Изграждането на вътрешния пазар, намаляването на бариерите пред международната търговия и инвестиции и нарасналата необходимост от гарантиране на сигурността и безопасността на външните граници на Съюза трансформираха ролята на митническите органи и ги превърнаха в централна част от веригата на доставки и в катализатор на конкурентноспособността на държавите и предприятията в процеса на мониторинг и управление на международната търговия. В тази връзка митническото законодателство следва да отразява новата икономическа реалност и новата роля и мисия на митническите органи“.

Съгласно чл. 3 „Мисия на митническите органи“ от Регламент (ЕС) № 952/2013, „...Митническите органи въвеждат мерки, особено такива, насочени към: а) защита на финансовите интереси на Съюза и на неговите държави членки; б) защита на Съюза от нелоялна и незаконна търговия при подпомагане на законната стопанска дейност; в) гарантиране на сигурността и безопасността на Съюза и неговите жители и на опазването на околната среда, при необходимост в тясно сътрудничество с други органи; и г) поддържане на уместен (съразмерен) баланс между митническия контрол и улесняване на законната търговия.“

Предложеният проект на акт надгражда принципите, залегнали в Закона за държавния служител, Кодекса на труда, Наредбата за провеждане на конкурсите за държавни служители и Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация.

Агенция „Митници“ е член на Комитета по изграждане на административния капацитет и на Подкомитета по Интегритета при СМО и е декларирала, че ефективната национална програма за Интегритет в митниците, трябва да отчита ключови фактори, които са разписани в Декларация от Аруша (Ревизирана). Именно с цел набиране и задържане на персонал, който има и може да поддържа високи стандарти на интегритет, за Агенция „Митници“ е изключително важно да се установи освен нивото на професионалната компетентност на кандидатите и служителите в агенцията, и тяхната психологическа пригодност.

За правилното прилагане на новия Митнически кодекс на Съюза от 2016 г., от митническите администрации на Европейския съюз се очаква да предоставят еднакво качество на митническата услуга, така че да работят като една единна администрация.

В тази връзка от Европейската комисия в сътрудничество с държавите членки, търговския сектор, Световната митническа организация, на база на проведено през 2011 г. предпроектно проучване относно процесите по управление на човешките ресурси и потребностите от обучение в митническите администрации в Европейския съюз, е разработена Рамка на компетентностите за митническата професия в Европейския съюз.

Рамката на компетентностите за митническата професия в Европейския съюз е едно от трите основни направления на т. нар. Дъблинска стратегия – стратегическа рамка на изпълнението за митническата професия, приложима в периода 2012-2015 г. Рамката на компетентностите за митническата професия в ЕС се основава на професионалните стандарти на СМО PICARD, възприети от митническите администрации по целия свят и определя компетентностите, които се изискват от европейските митнически служители, за да изпълняват ефективно и еднакво своите функции, за да се осигурят високи стандарти на обслужване. Рамката се отнася до всички длъжностни нива в митническата администрация и включва функционалните области, свързани с основните митнически дейности и компетентности, обособени в няколко групи, като на първо място са Основните ценности в митническата професия. Такива са: силна етика и интегритет, фокус върху обслужването на клиентите, защита на обществото и интересите на ЕС, хармонизирани подходи и поведение в ЕС, задължения, свързани с държавната служба и др. Тези ценности не се преценяват като степен на владеене, а като изцяло формирани и те трябва да се притежават от кандидатите за тази професия още на етап подбор. Тяхното наличие или липса ще бъдат установявани именно чрез стандартизирани и валидизирани за Република България тестове за установяване на професионалната и психологическа пригодност.

С оглед на заложените в Рамката компетентности, които следва да покриват митническите служители и във връзка със спазване на Декларацията от Аруша, проверката на нивото на професионална и психологическа пригодност ще даде възможност да се изберат кандидати за работа в Агенция „Митници“ с висок морал, потенциал за развитие, адаптивност и мотивация.

Очакваните резултати от изследването за професионална и психологическа пригодност са набиране и задържане на персонал, който има и може да поддържа високи стандарти на интегритет, безпристрастност и осигуряване на адекватно обучение и професионално развитие на митническите служители. Само едновременното прилагане на тестове за професионална компетентност и изследване за професионална и психологическа пригодност ще доведе до създаване на цялостна представа за профила на кандидата.

С цел ограничаване на финансовите разходи по извършване на изследването за професионална и психологическа пригодност, предвид многобройните конкурсни процедури, провеждани в Агенция „Митници“ в рамките на една календарна година, е предвидено в чл. 17 от наредбата както благоприятните, така и неблагоприятните резултати от изследването за професионална и психологическа пригодност да са валидни в рамките на една година от провеждане на изследването.

В чл. 18 от наредбата е разписано, че изследването за професионална и психологическа пригодност не подлежи на съдебен контрол. Предвид разпоредбите на чл. 10д, ал. 2 и ал. 3 от ЗДСл и чл. 34, ал. 2 от НПКДС, изключващи съдебния контрол относно преценката на комисията и органът по назначаването в рамките на конкурсната процедура, в проекта на нормативен акт на министъра на финансите, е уреден изрично и въпросът за съдебния контрол върху резултатите от изследването за професионална и психологическа пригодност, като част от конкурсната процедура.

С цел изготвяне на проект на наредба, бяха проведени редица работни срещи със специалисти в областта на психологията. Проектът е съобразен със спецификата на материята и с подзаконовите нормативни актове, уреждащи назначаването и повишаването в длъжност.

В бюджетните разходи на Агенция „Митници“ за 2016 г. са предвидени 100 000 лв. за извършване на изследвания за професионална и психологическа пригодност. Относно подготовката на проект на бюджет за 2017 г. и прогноза за 2018 г. и 2019 г., са

предвидени разходи за извършване на изследвания за професионална и психологическа пригодност - 150 000 лв. на година.

Проектът на Наредба за условията и реда за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“ не съдържа разпоредби, транспониращи актове на Европейския съюз, поради което не е приложена справка за съответствие с европейското право.